

موازين (احكام طهارات)

ج: تیمم

۱) کیفیت تیمم کردن

۱- نیت کردن

۲- زدن کف دو دست بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است

۳- کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر می‌روید تا ابروها و بالای بینی

۴- کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست راست و کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

۵- و بنابر احتیاط واجب زدن بار دیگر دستها به زمین و سپس کشیدن کف دست چپ بر پشت دست راست و

کشیدن کف دست راست بر پشت دست چپ (اجوبه الاستفتاءات، س ۲۰۹)

۲) مواردی که باید به جای وضو و غسل تیمم کرد

۱- جایی که تهیه‌ی آب ممکن نباشد

۲- چنانچه آب برای سلامتی مضر باشد.

۳- جایی که بترسد که اگر آب را مصرف کند، خود یا دیگران در تشنگی بمانند.

۴- هنگامی که بخواهد با آبی که در اختیار دارد بدن یا لباس خود را برای نماز تطهیر کند.

۵- در صورتی که استعمال آب یا ظرف آن بر او حرام باشد، مثل این که غصبی باشد.

۶- اگر وقت نماز تنگ باشد و وضو و غسل موجب شود که همه‌ی نماز یا قسمتی از آن در خارج وقت واقع شود.

۳) شرایط صحت تیمم

۱- چیزی که بر آن تیمم می‌کند پاک باشد

۲- چیزی که بر آن تیمم می‌کند مباح باشد

۳- مانعی در اعضای تیمم نباشد، بنابراین برای تیمم باید انگشتر و مانند آن را از دست بیرون آورد، و اگر به

پیشانی یا دیگر اعضای تیمم چیزی چسبیده یا چیزی آن را پوشانیده است قبلاً باید آن را بر طرف کند.

۴- پیشانی و دستها را از بالا به پایین مسح کند

۵- رعایت ترتیب یعنی باید به ترتیبی که گفته شده انجام دهد و اگر خلاف آن عمل کند باطل است.

۶- موالات اگر بین کارهای تیمم به قدری فاصله بیفتد، که نگویند تیمم می‌کند، باطل است.

۷- مباشرت: کارهای تیمم را باید خودش در حال اختیار انجام دهد و از دیگری کمک نگیرد. و اگر نتواند تیمم

کند باید نایب بگیرد، و نایب باید او را با دست خود او تیمم دهد، و اگر این هم ممکن نباشد باید نایب، دست

خود را بر زمین بزند و به پیشانی و پشت دستهای او بکشد.

۴) چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است

تیمم بر هر آنچه از زمین محسوب شود، مانند خاک، شن، ریگ، کلوخ (خاکهای به هم چسبیده)، سنگ (سنگ

گچ، سنگ آهک، سنگ سیاه و مانند آن) صحیح است و همچنین بر گچ و آهک پخته و آجر و امثال آنها.

۵) مقدار واجب مسح در تیمم: کف دست و کشیدن تا سر انگشتان

س) آیا منظور از کشیدن کف دست برپیشانی و پشت دستها، در تیمم تا سر انگشتان است یا فقط کف دست کافی است؟

ج) کف دست به تنهایی کفایت نمی‌کند و کشیدن تا سر انگشتان لازم است، و نسبت به پشت دست هم باید تا سر انگشتان باشد.

۶) جواز تیمم با دستان تر

س) آیا در صورتی که هنگام تیمم دست تر باشد تیمم باطل است؟

ج) مجرد مرطوب بودن دست لطمه‌ای به صحت تیمم نمی‌زند.

۷) جواز تیمم بر سنگ نمای ساختمان

س) تیمم به سنگ نمای ساختمان که بطور عمودی به دیوار نصب شده است صحیح یا خیر؟
ج. مانع ندارد.

۸) جواز تیمم بر شن مرطوب

س. تیمم بر شن مرطوب صحیح است یا نه؟
ج. اشکال ندارد.

۹) عدم جواز تیمم بر سیمان و موزائیک بنا بر احتیاط

س) آیا تیمم روی انواع سیمان (سیمان و ماسه مخلوط که در ساخت و سازها کاربرد دارد) صحیح است؟
ج) اشکال ندارد. اگرچه احوط ترک تیمم بر سیمان و موزائیک است.

۱۰) عدم جواز تیمم بر سرامیک

س) آیا تیمم روی سرامیک ساده یا طرح دار صحیح است؟
ج) تیمم بر سرامیک صحیح نیست.

۱۱) ضرورت مراعات از بالا به پایین مسح نمودن پیشانی و پشت دستها و فاصله نینداختن بین آنها

س) آیا در تیمم از بالا به پایین مسح کردن و موالات بین اعضاء لازم است؟
ج) پیشانی و پشت دستها را باید از بالا به پایین مسح نماید و کارهای آن را باید پشت سر هم بجا آورد و اگر بین آنها به قدری فاصله دهد که نگویند تیمم می‌کند، باطل است. (توضیح المسائل امام، مسئله ۷۰۴)

۱۲) ضرورت تعیین نوع تیمم هنگام نیت

س) اگر به جای تیمم بدل از وضو نیت بدل از غسل یا بالعکس کند چه حکمی دارد؟
ج) در موقع نیت باید معین کند که تیمم او بدل از غسل است یا بدل از وضو. و اگر بدل از غسل باشد، باید آن

غسل را معین نماید. و چنانچه اشتباها به جای بدل از وضو، بدل از غسل، یا به جای بدل از غسل، بدل از وضو، نیت کند یا مثلاً در تیمم بدل از غسل جنابت، نیت تیمم بدل از غسل مس میت نماید، تیمم او باطل است. (همان، مسئله ۷۰۵)

۱۳) ضرورت پاک بودن اعضای تیمم در صورت امکان

س) فرموده اید چیزی که بر آن تیمم می شود باید پاک باشد، آیا اعضای تیمم (پیشانی و پشت دست ها) هم باید پاک باشند؟

ج) احتیاط آن است که در صورت امکان، پیشانی و پشت دست ها پاک باشند و اگر فردی نتواند محل تیمم را تطهیر کند، بدون آن تیمم نماید؛ هر چند بعید نیست که طهارت در هر صورت شرط نباشد. (اجوبه الاستفتاءات، س ۲۱۱)

۱۴) ضرورت بیرون آوردن انگشتر و رفع تمامی موانع موقع تیمم

مسئله: انسان باید برای تیمم انگشتر را از دست بیرون آورد. و اگر در پیشانی یا پشت دستها یا در کف دستها مانعی باشد، مثلاً چیزی به آنها چسبیده باشد، باید برطرف نماید.

۱۵) جواز نماز قضا و مستحبی با تیمم برای کسی که نمی تواند وضو یا غسل انجام دهد

مسئله ۱) کسی که نمی تواند وضو بگیرد یا غسل کند، می تواند نمازهای قضای خود را با تیمم بخواند، هر چند احتمال بدهد که به زودی عذر او برطرف می شود.

مسئله ۲) کسی که نمی تواند وضو بگیرد یا غسل کند، جایز است نمازهای مستحبی را که مثل نافله های شبانه روز وقت معین دارد با تیمم بخواند، حتی در اول وقت. به شرط آنکه علم به زوال عذر تا آخر وقت نداشته باشد.

دیگر احکام تیمم

۱- تا امکان تهیه چیزی که تیمم بر آن صحیح است مثل سنگ و خاک وجود دارد، تیمم بر گرد و غبار صحیح نیست؛ مگر به اندازه ای باشد که عرفاً بر آن خاک صدق کند.

۲- کسی که وظیفه اش تیمم است، بنا بر احتیاط واجب نمی تواند پیش از وقت نماز، برای نماز تیمم کند، ولی اگر برای کارهای واجب یا مستحبی قبل از وقت نماز تیمم کرده باشد و تا وقت نماز عذر او باقی بماند، می تواند با همان تیمم نماز بخواند.

۳- چیزهایی که وضو را باطل می کند تیمم بدل از وضو را هم باطل می کند و چیزهایی که غسل را باطل می کند تیمم بدل از غسل را هم باطل می سازد.

۴- کسی که وظیفه اش تیمم است، اگر برای کاری تیمم کند، تا تیمم و عذر او باقی است، کارهایی را که باید با وضو یا غسل انجام داد، می تواند با تیمم به جا آورد.

۵- فردی که وضو یا غسل برایش ضرر دارد و باید به جای آن تیمم کند، چنانچه وضو بگیرد یا غسل نماید، صحیح نیست.

۶- اگر بدل از غسل تیمم کند و بعد کاری که وضو را باطل می کند برای او پیش آید، چنانچه برای نمازهای بعد نتواند غسل کند، باید وضو بگیرد. و اگر نمی تواند وضو بگیرد، باید بدل از وضو تیمم نماید.

۷- اگر بدل از غسل جنابت تیمم کند، لازم نیست برای نماز وضو بگیرد. ولی اگر بدل از غسلهای دیگر تیمم کند،

باید وضو بگیرد. و اگر نتواند وضو بگیرد، باید تیمم دیگری هم بدل از وضو بنماید.

۸- کسی که وظیفه اش تیمم است، بنابر احتیاط واجب نباید پیش از وقت نماز برای نماز تیمم کند. ولی اگر برای کار واجب دیگر یا مستحبی تیمم کند و تا وقت نماز عذر او باقی باشد، می تواند با همان تیمم نماز بخواند

۹- شخصی به خاطر تنگی وقت، نمازش را با تیمم خوانده است ولی بعد از نماز برای او آشکار می شود که وقت برای وضو داشته است، اعاده آن نماز بر او واجب است.

۱۰- اگر یقین داشته باشد که تیمم به چیزی صحیح است و به آن تیمم نماید، بعد بفهمد تیمم به آن باطل بوده، نمازهایی را که با آن تیمم خوانده، باید دوباره بخواند.

اهمیت زیارت حضرت معصومه سلام الله علیها:

(۱) امام صادق (علیه السلام) فرمود: خداوند حرمی دارد که مکه است و رسول خدا حرمی دارد که مدینه است و برای امیرالمؤمنین حرمی دیگر است که کوفه است و برای ما اهل بیت حرمی دیگر است که آن شهر قم است « وَ سَتُدْفَنُ فِيهَا امْرَأَةٌ مِنْ أَوْلَادِي تُسَمَّى فَاطِمَةً فَمَنْ زَارَهَا وَ جَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ » به زودی بانویی از اولاد من در آن دفن می شود که نامش فاطمه است. پس هر که او را زیارت کند بهشت بر وی واجب می شود . (بحارالانوار، ج ۵۷، ص ۲۲۸، ح ۲۹)

راجع به زیارت حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها سوال کرد، حضرت فرمود: «مَنْ زَارَهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ.» کسی که حضرت فاطمه معصومه را زیارت کند پاداش او بهشت است (عیون اخبار الرضا ج ۲، ص ۲۶۷)

(۳) امام جواد علیه السلام فرمود: «مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمْ فَلَهُ الْجَنَّةُ» کسی که عمه ام را در قم زیارت کند پاداش او بهشت است . (کامل الزیارات ص ۳۲۴)